

Mellékletek:

Színházi ősbemutató előadás Dabason 1959. május 7.

A színházak világában megkülönböztetett, rangos esemény bármely darab, színpadi mű bemutatója, első nyilvános előadása, melyet ma már leginkább premiernek hívnak. A bemutató mérföldkő az adott színdarab, a társulat, és a szerzők életében vagy utóéletében is. Gondos előkészületek előzik meg, és kiválasztott közönség dukál hozzá. Előfordul, hogy egyes színművek bemutatását ünnepélyes társadalmi eseményhez időzítve tűznek műsorra. A bemutatók sorában is kiemelt hely illeti meg a legelsőt, az ősbemutatót, melyet a színháztörténeti munkákban is megörökítenek.

A fentiek logikája mentén a Tisztelt Értéktár Bizottság figyelmére méltó az az ősbemutató, melyet 1959. május 7-én tartott az Állami Déryné Színház a dabasi kaszinó nagytermében, amikor is Egri Viktor: *Virágzik a hárs* című darabját Csehszlovákia nemzeti ünnepének tiszteletére mutatták be. Az eseményről a Népszava újságírója a következőképpen tudósított:

„Virágzik a hárs. Egri Viktor színművének bemutatója Dabason. Szerencsésen választott az Állami Déryné Színház, amikor az állami-díjas csehszlovákiai magyar író, Egri Viktor Virágzik a hárs című színművét szánta a falvak közönségének. Nyugodtan állíthatjuk ezt most, a mű dabasi bemutatója, egyúttal első színpadi előadása után. Megtelt a hajdani úri kaszinó, a hírhedt megyei bálók színhelyének nagyterme: ma járási művelődési ház a tornácos, kúria-jellegű épület. S a három felvonáson át felcsattanó nyíltszíni tapsok bizonyították, hogy a mű megtalálta az utat a paraszti hallgatóság eszéhez-szívéhez. Nemcsak Csehszlovákiában, de nálunk is – sőt napjainkban elsősorban nálunk – égető problémához nyúlt Egri, elsőik között az irodalomban: a vidék, a falvak lakossága ritkulásához, amivel a kulturáltabb városi élet, a biztos keresetet nyújtó üzemek felszívó hatása fenyeget. A cselekmény színhelyül megjelölt csallóközi falu ezért akár Fejér vagy Szolnok megyében is lehetne, a darab konfliktusai elevenünkbe vágnak. A párhuzamosan exponált többi probléma viszont nem tud kellőképpen kibontakozni. A sikerben oroszlánrészre van az együttes lelkességének, kitűnő felkészültségének, játékedvének. Szécsi Ferenc rendezése a darab gyengéit letompítja, erőnyeit kiemeli. A színészek közül Ács Rózsi paraszt-anyája felvonásról felvonásra érik művészbé. Kenderesi Tibort, mint az öreg Horváth Gáspárt első színpadra lépésétől meleg rokonszenv kíséri. Bárány Frigyes első nagyobb szerepében megnyerő fellépésű és játéku színésznek ismertük meg. Tetszett a többiek, Kozári Eszter, Siménfalvy Ida, Somfai Margit, Bak József, Máthé István, Temes Gábor és Vajda Dezső alakítása is, úgyszintén Sostarics Zsuzsa díszletei és Rimanóczy Yvonne jelmezei. A bemutatón képviseltette magát a budapesti csehszlovák nagykövetség is.”

A színdarabot az előző évben írta a szerző és 1959-ben könyv alakban is megjelent Magyarországon. Egri Viktor (Nagyszombat, 1898. december 26. – Pozsony, 1982. augusztus 6.) állami díjas szlovákiai magyar író, drámaíró, publicista, érdemes művész az egyik legtehetségesebb szlovákiai magyar prózaírónak számított. 1956–1959 között A Hét című kulturális hetilap főszerkesztője volt, a kritikusok, irodalomtörténészek szerint alkotásainak legnagyobb erőssége a fejlett írói stílusa és jellemábrázoló tehetsége.

A mű voltaképpen a konzervatív gondolkodású vidéki lakosságot készítette fel az életmódbeli változásokra, azaz aktuálpolitikai célokat szolgált, de művészi erővel és eszközökkel, mint például az 1949-ben Dabason forgatott Ludas Matyi című színes film. Az Állami Déryné Színház műsorában az 1959-es évadban szerepelt, gyakorlatilag minden megyébe eljutottak

vele, 89 előadáson összesen 16.820 néző tekintette meg. (A darabot később más magyarországi színházak is műsorukra tűzték és műkedvelő amatőr társulatok is gyakran játszották, meghatározóan az 1960-as évek első felében, közepén.)

A stáblistát ismert, jó nevű művészek alkotják, akiknek életpályája döntő többségük esetében a lexikonok hasábjaira került.

Fentiek alapján a Virágzik a hárs című darab 1959. május 7-i dabasi ősbemutatóját feltétlenül érdemes városunk helytörténetében megőriznünk, s ezt a célt jól szolgálja az értéktárunk kulturális örökség kategóriájába történő besorolás.

Bibliográfia

Egri Viktor:

- Mikor a hárs virágzik. Színjáték három felvonásban (részlet). Irodalmi Szemle 1958/1. pp. 33-47.

- Virágzik a hárs: színjáték. (A rendezői utószót Szécsi Ferenc írta, a díszleteket Sostarics Zsuzsa tervezte.) Gondolat Kiadó, Budapest, 1959. 83 p.

(bé): Horváth néni látogatóba jön. Egri Viktor darabjának bemutatójára készül a Déryné Színház. Magyar Nemzet 1959. április 24. p. 4.

Magyar Nemzet: Csehszlovákia felszabadulási ünnepének tiszteletére... 1959. május 9. p. 7.

Népszabadság: A Déryné Színház... 1959. május 12. p. 10.

G. Szabó László: Virágzik a hárs. Egri Viktor színművének bemutatója Dabason. Népszava 1959. május 20. p. 6.

Hunyadi József: „Virágzik a hárs” Felsődabason. A Hét (Csehszlovákia) 1959. június 14. p. 21. [A cím többszörösen téves, ugyanis 1950-ben összevonták a két Dabast, azaz Felsődabas utána már nem létezett önálló településként, ill. a kaszinó egyébként is Alsódabason volt.]

Dr. Taródi-Nagy Béla (szerk.): Magyar színházi adatok I. Színháztudományi Intézet, Budapest, 1962. p. 143.

Székely György: Mozaikok. Színháztudományi szemle 39. OSZM, Budapest, 2009. p. 302.

https://hu.wikipedia.org/wiki/Egri_Viktor

<https://www.hangosfilm.hu/filmenciklopedia/szecsiferenc>

https://hu.wikipedia.org/wiki/Kenderesi_Tibor

<https://www.filmkatalogus.hu/Barany-Frigyes--sz18900>

https://hu.wikipedia.org/wiki/Riman%C3%B3czy_Yvonne